

Seat No	
------------	--

B.A.-I Semester-I Examination
Psychology (Open Elective) Paper-I
Introduction to Scientific Method: OESNM01101
Subject Code: 241002

Time: Three Hours

Total Marks: 80

Instructions:

- 1. All Questions are Compulsory.**
- 2. All Questions carry equal marks.**
- 3. Figures to the right indicate full marks**

Q.1 A) Choose the Correct alternatives from the following.

10

- 1 Which of the following is a postulate principle of science?
1. Explanation 2. Conjecture 3. Deduction 4. Objectivity
- 2 Which of the following is a rule of continuity or uniformity?
1. Observation 2. Isolation 3. Sequence continuity 4. None of this
- 3 Which of the following is a stage of scientific Investigation?
1. Incredible 2. Hypothesis 3. Attitude 4. Prejudice Formation
- 4 -----is a technique of social research.
1. Guess 2. Prejudice Formation 3. Survey 4. Attitude Formation
- 5 Which of the following is type of interview?
1. Observation Interview 2. Reliability Interview 3. Structured Interview 4. Attitude Interview
- 6 Which of the following is merit or Benefit of interview?
1. Unscientific 2. Unrealistic 3. Expensive 4. Reliability
- 7 Which of the following is included in the structure of the questionnaire?
1. Size of Questionnaire 2. Prejudice Formation 3. Ambiguity 4. All Correct
- 8 Scientia means -----.
1. Intelligence 2. Rule 3. Science 4. knowledge
- 9 According to science, sensory experience and -----are reliable tools of knowledge.
1. Prejudice 2. Intelligence 3. Attitude 4. Information
- 10 Which is not Natural Science?
1. Psychology 2. Physics 3. Chemistry 4. Botany

Q.1 B) Write answer in one sentence.

10

- 1 What is Science?
- 2 Who wrote the book "The Republic"?

- 3 Which of the logic is useful for formulating general rules in science?
- 4 Which of the logic is aware of facts?
- 5 Which is the first stage in scientific Investigation?
- 6 What is Non-Observation?
- 7 Write the definition of Generalization.
- 8 What is Open Questionnaire?
- 9 What is Interview?
- 10 Write concept of Unstructured Interview.

Q.2. Write short Notes (Four out of Six) .

20

- 1 The relationship between Science and Philosophy
- 2 Plurality of Causes
- 3 Demerits of observation
- 4 Merits of observation
- 5 Structure of questionnaire
- 6 The role of the interviewer

Q.3. Write short Answers (Two out of Four) .

20

- 1 Explain the Commonsense and Science.
- 2 Explain the meaning of scientific cause.
- 3 Explain the Characteristics of Scientific Method.
- 4 Describe the merits and limitations of interview.

Q.4. Answer the following question on broad. (One out of two).

20

- 1 Explain the principle of uniformity of nature.
 - 2 Explain the stages of scientific investigation.
-

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. A) खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१०

- 1 खालीलपैकी कोणते विज्ञानाचे एक गृहीत तत्व आहे?
1. स्पष्टीकरण 2. अनुमान 3. निगमन 4. वस्तुनिष्ठता
- 2 खालीलपैकी कोणता प्रकार सातत्य किंवा नियमबद्धता नियमांचा आहे.
1. निरीक्षण 2. वियोजन 3. क्रम सातत्य 4. यापैकी नाही
- 3 खालीलपैकी कोणती वैज्ञानिक संशोधनाची अवस्था आहे?
1. अविश्वसनीयता 2. सिद्धान्तकल्पना 3. अभिवृत्ती 4. पूर्वग्रह निर्मिती
- 4 -----हे एक सामाजिक संशोधनाचे तंत्र आहे .
1. अंदाज 2. पूर्वग्रह निर्मिती 3. सर्वेक्षण 4. अभिवृत्ती निर्मिती
- 5 खालीलपैकी कोणता प्रकार मुलाखतीचा आहे ?
1. निरीक्षण मुलाखत 2. विश्वसनीयता मुलाखत 3. नियंत्रित किंवा संरचित मुलाखत 4. अभिवृत्ती
- 6 खालीलपैकी कोणता मुलाखतीचा गुण आहे.
1. अशास्त्रीयता 2. अवास्तविक 3. खर्चीकता 4. विश्वसनीयता
- 7 प्रश्नावलीच्या रचनेमध्ये खालीलपैकी काय समाविष्ट आहे?
1. प्रश्नावलीचा आकार 2. पूर्वग्रह निर्मिती 3. अस्पष्टता 4. सर्व बरोबर
- 8 सायन्शिस्टा म्हणजे -----होय.
1. बुद्धीमत्ता 2. नियम 3. विज्ञान 4. ज्ञान
- 9 विज्ञानानुसार इंद्रियजन्य अनुभव व -----ही ज्ञानाची विश्वसनीय साधने आहेत.
1. पूर्वग्रह 2. बुद्धी 3. अभिवृत्ती 4. माहिती
- 10 खालीलपैकी कोणते नैसर्गिक शास्त्र नाही.
1. मानसशास्त्र 2. पदार्थविज्ञान 3. रसायनशास्त्र 4. वनस्पतिशास्त्र

Q.1 B) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

10

- 1 विज्ञान किंवा शास्त्र म्हणजे काय?
- 2 'The Republic' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
- 3 विज्ञानामध्ये सामान्य नियम मांडण्यासाठी कोणते तर्कशास्त्र उपयुक्त असते.
- 4 कोणते तर्कशास्त्र वस्तुस्थिती विषयी दक्ष असते?
- 5 वैज्ञानिक संशोधनाची पहिली पायरी कोणती आहे?
- 6 अनिरीक्षण म्हणजे काय?
- 7 सामान्यीकरणाची व्याख्या लिहा.
- 8 मुक्त किंवा खुली प्रश्नावली म्हणजे काय?

- 9 मुलाखत म्हणजे काय?
- 10 अनियंत्रित मुलाखत/ असंरचित मुलाखतीची संकल्पना लिहा.

Q.2. टीपा लिहा. (सहा पैकी कोणतेही चार).

२०

- 1 विज्ञान आणि तत्त्वज्ञान यांचा संबंध
- 2 कारणांची अनेकता
- 3 शास्त्रीय निरीक्षणाचे दोष/मर्यादा
- 4 शास्त्रीय निरीक्षणाचे गुण/फायदे
- 5 प्रश्नावलीची रचना
- 6 मुलाखतकाराची भूमिका

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही दोन) .

२०

- 1 लौकिक किंवा व्यावहारिक ज्ञान आणि विज्ञान/शास्त्रीय ज्ञान स्पष्ट करा.
- 2 वैज्ञानिक दृष्टीने कारण संकल्पनेचा अर्थ स्पष्ट करा.
- 3 वैज्ञानिक पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 4 मुलाखतीचे फायदे आणि तोटे किंवा मर्यादा वर्णन करा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

२०

- 1 निसर्ग नियमबद्धतेचे तत्व स्पष्ट करा.
- 2 वैज्ञानिक संशोधनाच्या अवस्था स्पष्ट करा.

Model Answer Paper

B.A.-I Semester-I Examination
Psychology (Open Elective) Paper-I
Introduction to Scientific Method: OESNM01101
Subject Code: 241002

Time: Three Hours

Total Marks: 80

Q.1.A) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१०

1 खालीलपैकी कोणते विज्ञानाचे एक गृहीत तत्व आहे?

1. स्पष्टीकरण 2. अनुमान 3. निगमन 4. वस्तुनिष्ठता

Option 4

2 खालीलपैकी कोणता प्रकार सातत्य किंवा नियमबद्धता नियमांचा आहे.

1. निरीक्षण 2. वियोजन 3. क्रम सातत्य 4. यापैकी नाही

Option 3

3 खालीलपैकी कोणती वैज्ञानिक संशोधनाची अवस्था आहे?

1. अविश्वसनीयता 2. सिद्धान्तकल्पना 3. अभिवृत्ती 4. पूर्वग्रह निर्मिती

Option 2

4 -----हे एक सामाजिक संशोधनाचे तंत्र आहे .

1. अंदाज 2. पूर्वग्रह निर्मिती 3. सर्वेक्षण 4. अभिवृत्ती निर्मिती

Option 3

5 खालीलपैकी कोणता प्रकार मुलाखतीचा आहे ?

1. निरीक्षण मुलाखत 2. विश्वसनीयता मुलाखत 3. नियंत्रित किंवा संरचित मुलाखत 4. अभिवृत्ती

Option 3

6 खालीलपैकी कोणता मुलाखतीचा गुण आहे.

1. अशास्त्रीयता 2. अवास्तविक 3. खर्चीकता 4. विश्वसनीयता

Option 4

7 प्रश्नावलीच्या रचनेमध्ये खालीलपैकी काय समाविष्ट आहे?

1. प्रश्नावलीचा आकार 2. पूर्वग्रह निर्मिती 3. अस्पष्टता 4. सर्व बरोबर

Option 1

8 सायन्शिया म्हणजे -----होय.

1. बुद्धीमत्ता 2. नियम 3. विज्ञान 4. ज्ञान

Option 4

9 विज्ञानानुसार इंद्रियजन्य अनुभव व -----ही ज्ञानाची विश्वसनीय साधने आहेत.

1. पूर्वग्रह 2. बुद्धी 3. अभिवृत्ती 4. माहिती

Option 2

10 खालीलपैकी कोणते नैसर्गिक शास्त्र नाही.

1. मानसशास्त्र 2. पदार्थविज्ञान 3. रसायनशास्त्र 4. वनस्पतिशास्त्र

Option 1

Q.1 B) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

10

1 विज्ञान किंवा शास्त्र म्हणजे काय?

Ans:

Systematic structure of knowledge is called Science. सुव्यवस्थित ज्ञानरचना म्हणजे विज्ञान किंवा शास्त्र होय

2 'The Republic' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

Ans:

प्लेटो Plato

3 विज्ञानामध्ये सामान्य नियम मांडण्यासाठी कोणते तर्कशास्त्र उपयुक्त असते.

Ans:

Deductive Logic निगमन तर्कशास्त्र

4 कोणते तर्कशास्त्र वस्तुस्थिती विषयी दक्ष असते?

Ans:

Induction logic विगमन तर्कशास्त्र

5 वैज्ञानिक संशोधनाची पहिली पायरी कोणती आहे?

Ans:

Formulation of problem and definition समस्येची मांडणी आणि व्याख्या

6 अनिरीक्षण म्हणजे काय?

Ans:

Not noticing what is happening means Non-Observation. घडणाऱ्या घटनेची दखल न घेणे म्हणजे अनिरीक्षण होय.

7 सामान्यीकरणाची व्याख्या लिहा.

Ans:

Generalization means establishing a general principle or rule about a phenomenon. सामान्यीकरण म्हणजे घटनेविषयी सर्वसमावेशक सामान्य तत्व अथवा नियम प्रस्थापित करणे होय.

8 मुक्त किंवा खुली प्रश्नावली म्हणजे काय?

Ans:

The questionnaire in which the respondents can give their own opinions, interest, attitudes, preferences and decisions is called an open questionnaire. ज्या प्रश्नावलीत उत्तरदात्यांना स्वतःचे मत, अभिरुची, दृष्टिकोन, प्राधान्य आणि निर्णय देता येतात त्यास खुली प्रश्नावली म्हणतात.

9 मुलाखत म्हणजे काय?

Ans:

मुलाखत अशी सामाजिक परिस्थिती निर्माण करते, की जिच्यामध्ये दोन व्यक्तींमध्ये परस्परांना प्रतिसाद देण्याची मानसशास्त्रीय प्रक्रिया अंतर्भूत असते. Interview creates a social situation which involves a psychological process of reciprocal response between two individuals.

10 अनियंत्रित मुलाखत/ असंरचित मुलाखतीची संकल्पना लिहा.

Ans:

या मुलाखत प्रकारातील प्रश्न अगोदरच निश्चित केलेले नसतात त्याचप्रमाणे मुलाखतदारांना प्रश्नांच्या उत्तराचे पर्याय सुद्धा दिलेले नसतात. संशोधक आणि प्रतिसाद देणारी व्यक्ती यांच्यात मुक्त चर्चा होते, प्रश्नही ठरलेले नसतात आणि

Q.2.टीपा लिहा. (सहा पैकी कोणतेही चार).

1 विज्ञान आणि तत्त्वज्ञान यांचा संबंध

Ans:

2 कारणांची अनेकता

Ans:

3 शास्त्रीय निरीक्षणाचे दोष/मर्यादा

Ans:

4 शास्त्रीय निरीक्षणाचे गुण/फायदे

Ans:

5 प्रश्नावलीची रचना

Ans:

6 मुलाखतकाराची भूमिका

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही दोन) .

२०

1 लौकिक किंवा व्यावहारिक ज्ञान आणि विज्ञान/शास्त्रीय ज्ञान स्पष्ट करा.

Ans:

2 वैज्ञानिक दृष्टीने कारण संकल्पनेचा अर्थ स्पष्ट करा.

Ans:

3 वैज्ञानिक पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Ans:

4 मुलाखतीचे फायदे आणि तोटे किंवा मर्यादा वर्णन करा.

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

२०

1 निसर्ग नियमबद्धतेचे तत्व स्पष्ट करा.

Ans:

2 वैज्ञानिक संशोधनाच्या अवस्था स्पष्ट करा.

Ans:
